

Verslo teisė. Trūksta skaidrumo

Bankrotas dar nereiškia „fenikso sindromo“

Mantas Petkevičius, advokatų kontoros „Sorainen“ vyresnysis teisininkas: „Lietuvoje nėra didelio pasitikėjimo bankroto procesu, bankroto administratoriais bei bankroto procesą prižiūrinčiu teismu.“ Herkaus Milaševičiaus nuotr.

Sąvoka „fenikso sindromas“ vis labiau įsigali kaip ekonomikos terminas. Jo etiketė bankrutavusiems verslininkams klijuojama reikia nereikia. Vis dėlto atskirti, kada bankrotas tyčinis, kada – vienintelė išeitis, galima. Tiesa, riba gana sunkiai įžvelgiama.

Bandant nustatyti, kokie buvo įmonės bankroto tikslai ir ar nebandoma nesažiningai naudotis bankrutuojančiai įmonei įstatymų suteiktomis teisėmis, kiekvieną atvejį reikia vertinti individualiai. Panašūs veiksmai vienas atvejais galėtų būti traktuojami kaip nesažiningi kreditorių atžvilgiu, o kitais – jie gali būti kreditoriams naudingi.

Dvejopos galimybės

Pavyzdžiui, įstatymas leidžia bankrutuojančiai įmonei tęsti veiklą, jei tokia veikla nėra nuostolinga. Vienas iš tokių ūkinės veiklos tęsimo būdų galėtų būti viso įmonės verslo ar esminio turto nuoma (esminių gamybinių

įrenginių nuoma ir leidimas naudoti prekių ženklą). Kartais toks veiklos modelis galėtų būti naudingas kreditoriams, jei, tarkim, rinkos padėtis lemia, kad parduoti įmonės turtą šiuo momentu yra nenaudinga, o tęsiama veikla neša pelno: tai gali būti būdas sumažinti įmonės skolas kreditoriams. Be to, tęsiant veiklą, išlieka realesnės galimybės rasti naują investuotoją, kuris galėtų išpirkti įmonės skolas. Tokia praktika tam tikrais atvejais gali būti panaši į įmonės restruktūrizavimą.

Kita vertus, tai gali būti ir piktnaudžiavimo įrankis. Praktikoje pasitaiko atvejų, kai verslą taip išsinuomoja su įmonės akcininkais susiję asmenys, jie toliau tęsia veiklą naudodami įmonės turtą, įrenginius, prekės ženklą ir net darbuotojus, mokėdami už tai tik sąlygiškai nedidelį mokestį. Šitaip jie gauna galimybę pradėti verslą iš naujo, naudodami tą pačią bazę, verslas po truputį perkeliamas į naują įmonę, o skolos lieka bankrutavusiai įmonei.

Jei įmonės akcininkas po bankroto steigia naują bendrovę ir ši užsiima lygiai tokia pačia veikla, tose pačiose patalpose ir pasikviečia dirbti daugumą tų pačių darbuotojų, tokie požymiai gali kelti įtarimą, kad čia pritaikytas vadinamojo „fenikso sindromo“ scenarijus. Vis dėlto reikia analizuoti kiekvieną situaciją individualiai. Kaip minėjau, vien iš tokių aplinkybių negalima nustatyti, ar bankrutuojanti įmonė ir jos savininkai sąžiningai elgiasi su kreditoriais.

Žiūri įtariai

Užsienyje bankrotas dažniausiai nepalieka šleifo verslininkui. Pas mus bankrotas vis dėlto verslininko biografijoje reiškia didesnę ar mažesnę neigiamą ženklą. Be to, Lietuvoje nėra didelio pasitikėjimo bankroto procesu, bankroto administratoriais bei bankroto procesą prižiūrinčiu teismu. Vadinamasis fenikso sindromas, kai vietoj bankrutavusios įmonės staiga atsiranda nauja labai panaši įmonė, o senosios skolos yra pamiršamos, taip pat nemažai prisideda prie neigiamo požiūrio apie bankrotus formavimo. Tokios abejonės bankroto skaidrumu lemia, kad ir į bet kurį bankrutavusio verslo savininką visuomenė žiūri gana įtariai.